

HET BUITENZORGFONDS.

In het begin van 1885 werd, door de ijverige bemoeiingen van den Directeur van 's Rijks Plantentuin te Buitenzorg, Dr. M. TREUB, aan deze inrichting een Laboratorium, „wetenschappelijk station” in den tegenwoordig gebruikelijken zin van het woord, verbonden.

De oprichting van dit laboratorium had ten doel, aan Europeesche kruidkundigen de gelegenheid te geven, op de plaats zelve onderzoekingen en studiën over tropische planten te kunnen doen. Eene navolging derhalve van de zoölogische stations der Europeesche kusten, welke, gedurende verschillende jaren reeds, groote diensten aan de studie der dierkunde hebben bewezen.

Kan wel is waar de eenvoudig ingerichte laboratoriumzaal te Buitenzorg, als zoodanig, niet met het grootsche stationsgebouw van Dr. DOHRN te Napels vergeleken worden, daartegenover staat, dat Buitenzorg, in den sedert het begin dezer eeuw bestaanden uitgestreken plantentuin, een grooten rijkdom van gewassen, een schat van materiaal voor wetenschappelijk onderzoek oplevert, en dat een uitgebreide bibliotheek, een herbarium en andere collecties ter beschikking der bezoekers staan. Dit in aanmerking nemende, heeft men ten volle het recht, aan de verschillende afdeelingen van 's Lands Plantentuin te zamen, voor de botanische wetenschap een niet minder hooge waarde toe te kennen dan die welke aan het station te Napels, op een verwant gebied, toekomt.

Dat de inrichting van het laboratorium op hoogen prijs

gesteld werd, bleek al aanstonds, doordien het reeds in de twee eerste jaren van zijn bestaan, door twee Russische natuuronderzoekers, drie Duitse kruidkundigen benevens door een hoogleeraar der universiteit te Tokio in Japan — de laatste van Nederlandsche nationaliteit — werd bezocht, en voor het daarop volgend jaar het bezoek van twee Fransche botanisten en van een Duitsch Hoogleeraar in uitzicht gesteld was.

Uit Nederland zelf was tot dien tijd nog geen botanist eene werktafel in het laboratorium te Buitenzorg komen innemen.

Dit werd hoofdzakelijk toegeschreven aan de omstandigheid, dat, in het buitenland, Academies van wetenschappen er overeenkomstige, meer of minder officieele wetenschappelijke lichamen, meer dan ten onzent in staat zijn, voor zoodanig doel, subsidiën aan belangstellenden te verleen, — niet aan gemis van die belangstelling zelve.

Integendeel men hield zich overtuigd, dat meer dan één onder onze jongere kruidkundigen niets liever zou wenschen dan ook eenige maanden in den botanischen tuin op Java onderzoekingen te gaan doen, wanneer slechts dezelfde faciliteiten ten dienste stonden, welke vreemdelingen in hunne landen genieten.

Door deze overtuiging geleid, en overwegende, dat het zeker zeer weinig met onze nationale eer op wetenschappelijk gebied zou overeenkomen, wanneer Nederlanders onder de bezoekers van het eerste botanische station in de tropen, op Nederlandsch-Indisch grondgebied gesticht, bleven ontbreken, trachtte de meergenoemde Directeur van 's Rijks Plantentuin te Buitenzorg, Dr. TREUB, aanzienlijke personen op te wekken tot het bijeenbrengen van een fonds, welks inkomsten, om de twee jaar, een Nederlandsch botanist ten goede zouden komen voor een bezoek van eenige maanden aan de Buitenzorgsche instelling. Hij mocht er in slagen om tot dit doel toezeggingen tot een bedrag van vijftien duizend gulden te verkrijgen; terwijl, op een verzoek door de Hoogleeraren der drie Rijks-Universiteiten en hemzelve aan de Regeering gericht, deze

zich bereid verklaarde tot het verleenē van een Rijks-subsidie, waardoor hetgeen tot bereiking van bovengenoemd doel aan de renten van het bijeengebrachte kapitaal nog zou ontbreken, op alleszins voldoende wijze werd aangevuld.

Op deze grondslagen werd, op 19 December 1887, het Buitenzorgfonds gesticht. Het bijeengebrachte kapitaal werd op het grootboek der Nationale werkelijke schuld ingeschreven, ten name van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam, welke, op uitnoodiging daartoe, de administratie van het fonds op zich had genomen.

De K. A. v. W. is dus ook bevoegd verdere eventueele schenkingen, of legaten, ten behoeve der stichting, te aangaarden.

Naar den tegenwoordigen stand is, om de twee jaren, een bedrag aan rente van ruim duizend gulden beschikbaar, waarbij dan, ingevolge de gunstige beschikking van de Regeering, van harentwege nog veertienhonderd gulden komt.

Deze gelden worden aan den Nederlandschen botanicus, die, op advies van de Hoogleeraren in de Plantenkunde, door de Afdeeling Natuurkunde van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, aan Z. Exell. den Minister van Binnenlandse zaken zal zijn voorgedragen, en door dezen aangenomen, uitgekeerd, met de navolgende verplichtingen:

a: Om minstens vier maanden aan 's Lands Plantentuin te Buitenzorg te verblijven, behoudens verhindering wegens ziekte.

b: Binnen drie maanden na zijn terugkomst in Nederland een voorloopig verslag van zijne onderzoekingen aan de Afdeeling Natuurkunde der Koninklijke Academie van Wetenschappen aan te bieden.

c: De meer uitvoerige uiteenzetting der te Buitenzorg ingestelde botanische onderzoekingen beschikbaar te stellen ter publicatie in de van Rijkswegen aldaar door 's Lands Plantentuin uitgegeven tijdschriften.

Toen het fonds, in December 1887, gesticht werd, moest

twee jaren gewacht worden, voordat een Nederlandsch kruidkundige, volgens de bestaande bepalingen, kon worden uitgezonden. Intusschen hadden eenige personen middelen beschikbaar gesteld tot het subsidieeren van een bezoek aan de Buitenzorgsche inrichting door Dr. J. G. BOERLAGE, Conservator aan 's Rijks Herbarium te Leiden. Deze bezocht Buitenzorg in 1888, en hield zich o. a. bezig met de studie der wilde Flora van den omtrek, meer in het bijzonder de aandacht vestigende op het aandeel, dat van elders ingevoerde en aldaar verwilderde planten in die Flora hebben verkregen. De eerste, die de tweejaarlijksche renten van het fonds en het Rijks-subsidie, volgens den gestelden regel ontving, was Dr. F. A. F. C. WENT, toenmaals leeraar aan het Gymnasium te 's Hage. Hij bezocht Buitenzorg in 1890, en hield zich aldaar met verschillende physiologische en biologische nasporingen bezig.

In 1892 zal wederom een Nederlandsch kruidkundige, met gelijke ondersteuning, naar Buitenzorg kunnen gaan.

Zij, die voor deze zending in aanmerking wenschen te komen, worden verzocht zich vóór 1 Juni 1891 schriftelijk aan te melden bij een der hoogleraren in de plantkunde aan de rijksuniversiteiten, dr. W. F. R. SURINGAR, te Leiden, dr. N. W. P. RAUWENHOFF, te Utrecht, of dr. J. W. MOLL, te Groningen.
